

**Logopediepraktijk
Het Praathuis
Roelien van Halsema
Mirjam Hermans
Kim Ruiter
Marieke Luten**

Een kind met E.S.M. in de klas

U heeft een kind met Ernstige Spraak- en Taalproblemen in de klas. Dit kind wordt al dan niet begeleid door een Ambulant begeleider van de Dienst Ambulante Begeleiding (Cluster 2). In ieder geval heeft dit kind logopedie in onze logopediepraktijk.

Wat voor moeilijkheden kunt u tegen komen en wat betekent dat voor de klassensituatie? Onze adviezen gaan zo veel mogelijk uit van "bemoediging i.p.v. ontmoediging".

Wanneer wij al een goed beeld hebben van dit kind hebben wij aangevinkt wat van toepassing is. Wat is ESM?

ESM betekent Ernstige Spraak- en taalmoelijkheden. De taalontwikkeling verloopt niet zoals bij een gewoon kind. Stukjes van de spraak/taalontwikkeling kunnen anders verlopen, dus het gaat niet alleen om achterstand.

O Kleine actieve woordenschat

Het kind kan niet goed benoemen, niet goed antwoord geven op vragen. Het heeft niet de juiste woorden daarvoor. Soms zal het zoeken naar omschrijvingen. Soms kunnen kinderen met een kleine woordenschat nog niet buiten het hier en nu praten. Werken volgens een thema is heel geschikt. Een woord moet op verschillende manieren zijn aangeboden en teruggekomen voordat een kind het echt gaat begrijpen en beheersen en zelf gebruiken.

O Kleine passieve woordenschat

Het kind heeft niet voldoende begrip van woorden. Daardoor zal het ook onvoldoende woorden tot de beschikking hebben om zelf te gebruiken. Je merkt bijv. in de klas dat het kind steeds over hetzelfde praat. Het kind zal niet goed kunnen volgen waar de leerkracht over praat. Soms lijkt het kind niet te luisteren. Het kind zal, wanneer de situatie blijft bestaan, moeite hebben met leren (begrijpend) lezen en het volgen van andere lessen.

O Wordvindingsproblemen

Soms heeft een kind wél de woordenschat maar niet de mogelijkheid om de woorden vlot op te roepen. Het kind aarzelt bij het spreken, maakt veel denkpauses en zoekt omschrijvingen of houdt zich stil. Antwoord geven op vragen is moeilijk. Het kind zal dat soort situaties gaan vermijden of zeggen: "dat weet ik niet.." Het aanleren van kleurenamen, namen van de kinderen uit de klas e.d. zal veel moeite kosten.

Van belang is om de "op-commandosituaties" proberen te vermijden, zeker bij een jong kind. Kleed de vraag een beetje in, geef alvast een voorzetje. Bij oudere kinderen kan het heel lastig zijn om bijv. in de klas "topo"-vragen te beantwoorden. Doe het dan op de manier van multiple choice.

O Zwakke zinsbouw

Moeite met vervoegingen en verbuigingen, moeite met lidwoorden, woordjes weglaten, woordvolgorde. Het kind kan de analyse van goede grammatica niet maken en zal dus ook niet kunnen beoordelen of de zin goed is. Visuele ondersteuning (dus ook lezen) geeft het kind meer houvast.

O Moeite met taal begrijpen

Van belang is het om te weten of het kind een normale intelligentie bezit. Wanneer het taalbegrip lager scoort dan de intelligentie van het kind is er nog ruimte voor de taalontwikkeling om ontwikkeling door te maken. Bij jonge kinderen heeft het veel zin om te werken met een thema waarbij het kind kan ervaren, horen, voelen, zien en doen én beluisteren en benoemen. Wanneer de ouders weet hebben van het thema kunnen zij er thuis ook mee aan de slag.

Logopediepraktijk Het Praathuis, R.C. van Halsema, M.S. Hermans, K.M. Ruiter, Groenendaal 233C, 8271EM IJsselmuiden, Tel: 038-3318132, E-mail: logopedie@hetpraathuis.demon.nl

O Moeite met taal verwerken

Bij sommige kinderen zie je een verminderde score op een taalbegripstest omdat de verwerking van taal bemoeilijkt is. Een kind heeft dan veel baat bij een tragere inleiding, herhaalde instructie, meer tijd en vóórinstructie.

O Moeite met Auditieve verwerking

Veel kinderen met ESM hebben zwakke auditieve vaardigheden. Dat maakt dat gewone gesproken taal hen minder goed bereikt. Het kind kan wel volgen wat er gezegd wordt maar het niet goed verwerken. Analyse van klanken in woorden zal niet gemakkelijk verlopen. "hakken en plakken" en rijmen zal voor dit kind moeilijk zijn en hoe veel je ook oefent, moeilijk blijven. Blijf niet hangen in het trainen van de auditieve vaardigheden. Zoek visuele ondersteuning; bijvoorbeeld door klankgebaren. Maar juist ook letters zijn natuurlijk heel visueel!

O Moeite met vertellen

Het inleiden van een verhaal, rekening houden met de voorkennis van een luisteraar, benoemen van de kern van een verhaal. Deze aspecten scharen we onder "pragmatiek". Veel kinderen met ESM hebben hier moeite mee. Ze vertellen iets waar je als luisteraar weinig van snapt. Probeer het kind te helpen door steeds stukjes samen te vatten van wat het kind probeert te vertellen.

O Moeite met Contact

Een kind met dit soort problemen zal gefrustreerd raken bij het communiceren. Het zal zich niet begrepen voelen en zelf vaak niet begrijpen waar de anderen mee bezig zijn of het over hebben. Het kind kan contact gaan vermijden omdat het anders gevaar loopt weer vragen te krijgen waar het geen antwoord op kan geven. Het kind kan zich ook gaan afreageren. Communicatieve weerbaarheid zal niet sterk zijn: vertellen wat je wel of niet wil, beurten nemen of afstaan in een gesprek, ingaan op wat een ander zegt.

O Bijkomende problemen

Veel kinderen met ESM hebben bijkomende problemen. Omdat de taalontwikkeling zich afspeelt in de hersenen, kunnen ook andere hersengebieden zich niet goed ontwikkeld hebben of niet goed samenwerken. Overigens, vaak zonder dat dit te zien is bij een hersenonderzoek.

Bijkomende problemen kunnen zijn: ADHD, Sensomotorische stoornissen, Dyspraxie.

Een kind kan bijvoorbeeld erg onhandig zijn (steeds valt bij hem/haar de stoel om of valt de kleurpotlodoos),

Moeite hebben met veters strikken, fietsen.

Helemaal niet stil kunnen zitten.

Niet kunnen starten met een handeling (dus in de klas heel lang niets zitten doen)

maar ook niet kunnen stoppen, of moeite hebben met de overgang van het ene naar het andere.

Ook bij het eten en drinken kunnen er allerlei problemen optreden:

alles alleen maar geprakt willen eten, geen korreltjes kunnen velen,

het eten alleen in een strikte volgorde kunnen eten.